

שוקי שטאובר

משפחת עופר – למה היא מושכת אש?

וביקורתית, ובמשפחת עופר לא יודעים להתנהל מולה. הם נפלו פעם אחר פעם – המוזיאון, הפוספטים, הזיהום, המינויים, השקשוקה ומיקי רוזנטל – הם כל פעם נופלים ונפגעים.

“צריך לזכור שהם בני אדם, לא רק אנשי עסקים עשירים; והם חשים, אולי בצדק, שעושים להם עוול ועושים עליהם עליהם. הם לא גנבו ולא שרדו. הם עשו עסקים וניצלו הזדמנויות; הרי כולם עושים קומבינה.”

יש להם תחושה שמגיע להם יותר?

“בני גאון אמר לי פעם שאנשים סוגרים לעושר. עשירים הם לא בהכרח יפים יותר, או חכמים יותר, או מוכשרים יותר, אבל ככה מסתכלים עליהם. הסביבה נותנת להם תחושה שהם מורמים מעם, ואז יש כאלה שמאבדים פרופורציות ומרגישים ‘אני ואפסי עוד’; אני יכול לקבוע גורלות, להעסיק, לפטר, אני חזק ואני יכול.”

“אני מעריך מאוד מתעשרים שלא איבדו את הראש, כמו מתעשרי הייטק שעוסקים בפילנתרופיה בשקט. אבל הרוב רודפים אחרי כוח ושליטה; הם רוצים להשפיע על הסביבה. כשעידן עופר נכנס לבטרפלייס הוא קיבל החלטה מרשימה להשפיע על איך שהעולם ייראה בתחום האנרגיה. החלטות כאלו נובעות מצורך להימצא במרכז העניינים, בעין הסערה. אם מחר בטרפלייס תהיה פלופ, יתייחסו לשי אגסי אבל גם לעידן עופר.”

יש קשר בין החברות שיש למשפחה ליחס שהיא מקבלת?

“בפירוש, כן. למשל, אין ברשותה שליטה על אמצעי תקשורת; ויותר מזה, אין כמעט בבעלותה חברות של צריכה יומיומית, כמו סולולאר או רשת מרכולים. המוצרים שלה הם בעיקר לתעשייה; נפט, כימיקלים, ספנות וכו’, אז הם פחות נגישים לציבור ולתקשורת, ואולי לכן הם יותר על הכוונת של התקשורת.”

נפרדנו כשאנו מבטיחים לקיים ראיון נוסף, שבו נחקור את פשר הפערים (והמניעים) ביחס של התקשורת לשועי הארץ. ■

אף אחד לא ביקש שמוסד שלם ייקרא על שמו – לא אולם, לא פרס, אלא הכל!; ולא על שם אביו, אלא על שמו. באיילוב יש מגדל אריסון; באוניברסיטה יש פקולטה ע”ש רקאנטי; אבל לא כל המוסד! התנהגות כזו

שוקי שטאובר: “אין בבעלות משפחת עופר שליטה על אמצעי תקשורת; ואין לה כמעט חברות של צריכה יומיומית, כמו סולולאר או רשת מרכולים. המוצרים שלה הם בעיקר לתעשייה; נפט, כימיקלים, ספנות וכו’, אז הם פחות נגישים והם יותר על הכוונת של התקשורת. מה גם שהתנהלות שלהם מול התקשורת היא רבת טעויות”

נובעת מצרכים נפשיים אישיותיים, אבל בעיני הציבור והתקשורת היא מעוררת אנטגוניזם.”

למה? החברה שלנו צרת עין?

“כן, לפעמים. אבל הם היו צריכים לקחת את זה בחשבון. הם היו צריכים לראות את ההתנגדויות ואת הביקורת בעוד מועד.”

ואולי נטפלים אליהם?

“צירוף מקרים שם אותם בעין הסערה; גם באחרונה (מקרה איראן) וגם בעבר, והם אכן נבדקים בשבע עיניים. אבל חשוב לציין, שכל מי שרוכש מהמדינה נכסים ומשאבי טבע, נבדק על-ידי התקשורת בחשדנות, ובעניין הזה הם נפלו לא פעם.”

“למשל, מינויו של ניר גלעד לתפקיד מנכ”ל אחרי תקופת צינון קצרה, כשהוא זה שמכר להם את כ”ל כשהיה באוצר, או השימוש בח”כ לשעבר אלי גולדשמיט בתור הלוביסט שלהם. יכול להיות שבמינוי של גלעד אין דבר פסול, אבל זה נראה חשוד, והם צריכים להוכיח שאין להם אחות. העיתונות בארץ לא שותקת כמו פעם, היא נשכנית

“אפשר לעשות אבחנה כללית בין משפחות של מתעשרים חדשים לבין משפחות שבהן העושר עובר מדור לדור כשמתייחסים להתנהגות חברתית”, אומר שוקי שטאובר, יועץ לניהול וסופר (שבמקרה, ספרו “אני המותג!” מסוקר בגיליון זה), הכותב בימים אלה ספר בנושא אחריות תאגידית בישראל, ומי שכתב את הסקירה המקיפה ביותר בנושא, שהיוותה הבסיס לערך “אחריות תאגידית” בוויקיפדיה.

בחדש שעבר הלך לעולמו סמי עופר ז”ל, ומשפחת עופר הפכה רשמית לדור שני; אך כל זה קרה כשהמשפחה הייתה שוב בעין הסערה. משום מה, מעוררת משפחת עופר לא מעט ביקורת תקשורתית וציבורית, הרבה יותר מטייקונים אחרים בישראל; זה יכול לקרות סביב מינוי המנכ”ל (ניר גלעד), או סביב התנהגותו של צוות של אונייה של צים (לא סייעו לדייגים טובעים ביפן), או סביב נושאי איכות סביבה (זיהום ים המלח), או תנאי העסקה של (כ”ל), סביב נושאי הון-שלטון (השקשוקה של רם כספי) ואפילו כשמדובר בתרומות ובמעשים טובים (מוזיאון תל אביב).

למה זה קורה?

שטאובר: “למתעשרים חדשים אין מסורת של גינוני התנהגות ודרכי פעילות. זה ניכר בכל מה שקשור לפילנתרופיה. תראי, למשל, את משפחת רקאנטי, שהיא ותיקה; כל ההתנהלות הפילנתרופית הענפה שלהם שקטה יחסית. כש-IDB הייתה בבעלותה, עם כל עסקי הביטוח, הבנק וכו’, הם עסקו המון בפילנתרופיה אבל זה התנהל בשקט. המשפחה נתנה למנכ”ל החברות להבין שפעילות כזו מוצאת חן בעיניהם. הם לא הכריחו אף אחד, רק רמזו בעדינות.

“לעומת זאת, מתעשרים חדשים פחות טובים במתן בסתר. אך חייבים לציין שנתניה גלויה מעודדת אחרים גם לתת ויוצרת תרבות של נתניה. אבל צריך לדעת לעשות את זה. במקרה של התרומה העצומה (20 מיליון דולר) למוזיאון תל אביב הייתה פה התנהלות לא אלגנטית.